KI
SIEJ KHONGPONG
BAD
KI SAIRUPA

DA

E. Weston Dkhar B.A., B.T.,

Lada ngi klet la ka thymmei,
Ban kdup ban piam rongphong kiwei;
Kumno artet ngi thmu ban kiew—
Lada ka ngop ka jaitbynriew !

Ia ka hok longtrai la tyngkai.

Published by Miss Blindaioris Dkhar, Nongwar
at Khasi Jaintia Press, Mawkhar, Shillong.

1 9 7 9.

KI SIEJ KHONGPONG
BAD
KI SAIRUPA

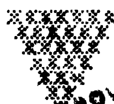
DA

E. Weston Dkhar B.A., B.T.,

DA

Kaba nga kynmaw ieit ia I Pa Khynnah,
U Endly Mohon Roy Wriah, U ba
long ka Um Ksiar Um Rupa
haka jingim jongnga naduh
bala khlait ka khmat
I Pa, I ba nga ieit
bad kynmaw
burom eh.

As long as there's a sun to rise;
And Shillong Peak will stand—
The lilting note of poetry,
Will float across our Land.

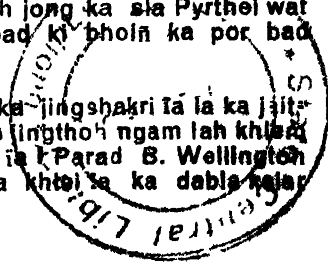

SHI KYNTIEN

Ngam sngewrem lada ka jingktah matïong jongnga ïa ka Hyndai ka takhuh ïa ki Nupkhohsiew jongnga hi lada ka kyrsiew ïa ka mynta : namar kat shaba nga ïaid nga tyrwa ïa ka Rajınoma.

Ki paralok ki long ka Pylan ha ka Ri Shylap. U Diengshahthgen ha ka pyntha thangsngi ang ang bad u Boitha ha ki dew bad ki khriang ka jingım ; hynrei U Por u dei u Rai-kut jong ka jingım u briew. Ngam tip kaei ka 'kyrklia' ha ka litereshor lait tang haba nga ïohi ïa ki ha ki Jamew, kı Lapohyiat, ki jri ki sohlakhar bad ki sohrynse, bad nga da nang bha ruh ban pah 'Kyrklia' namar nga la long u Nongrıam sim uba tbit nadun dang khynnah uba lo ke ka krıah sim pynpah bad kı thit pynap bad ka jingpah Kyrklıa pah Diphong jongnga ka thok wat ıa kı sim kyreng ha khlaw : tad ynda I Bah Ronel Jobrenshon Khongwir I jer ïa ka 'Jitlakhai'. Ngam tip kaeı ka 'Kyohmynthl' tad ynda i la siat plak ïa ka 'Bawlıjuk' jong ka 'Jitlakhai.' Ngam tip kaei ka phut ka metre, ka Rhyme ka Rhythm, ka khup ka tda, ka Jamdien ne ka Jamkhmat. Nga la wiat la ki khnam ka jıngpyrkhat jongnga sha ka sohpdung ka Mynta, ba ka Mynta kan ïohi ïa ka Hynnin kumba ka ıakynduh markhmat bad ka Mynta hi. Horkit ngım lah ban ïaid lait ïa ka Hynnin lada ngi kwah ban tei ıa ka Mynta bad ngim lah ban leh kiar leh bym salıa ıa ka Mynta lada ngi kwah ban tei ïa ka La shai. Ka Hynnin, ka Mynta bad ka Lashai ki long kum ka wah kaba tuid bad ka bym-jurngad. Ki long ki lok kiba bha tam jong u Prohjabieng bad u Jalyeit Umtyngur bad ka Shlem ba rhem hul-hui jong u Kaitor bad u Kairıang. Ha u rnlang jong u u Myllung u shap, u mur, u pynwandur ïa ki khaila-engkor bad ki kpieng Mohonmala jong ka jait bynriew ban phuh ban phyrnai lymphuiñ ha pneh jong ka sla Pyrthei wat la ki la ngam sha ki khuiñ bad ki bhoiñ ka por bad ka jingim hi.

Lada don ka jıngjop jong ka jingshakri ïa la ka jaitbynriew lyngba kıne ki lyngkdop iingthoh ngam lah khlem da sngewnguh sngew burom ïa I Parad B. Wellington bam kwai ha ïing U Blei) I ba la khtei ïa ka dabla kylar

b'la sarang ka Hyndai bad I ba la buh ïa u Moina ksiar ha ba Panjira ksiar ban rwai namar ka ri. Da kaba nga sngewnguh sngew burom eh ruh ïa U Rangbah Webstar Davies Station Director, All India Radio Shillong, u nongaibuit aibor aimynsiem haman ki khep ba nga ta-khuh mawsiang ha ka pyrkhat pyrdaiñ bad u nongkyn-pham nongpynshlur ba ngan nangduriap bad ngam kham jylliew st uh st uh sha ki khuiñ ki bhoiñ ka pyrthei ki Myliung Ngam lah khlem da pynpaw la ka jing-sngewnguh sngew burom jongnga ïa u Rangbah S.G. Lyngdoh uba la tyrsuh shylla bad ïai kynto ïa nga 'ban leh shi leh noh' bad kine ki jingpyrsad mynsiem jong I ki pynkhih buk ïa ki pliah ding kiba la don ha ka dohnud jongnga bad nga kular ïa I ban sdang noh. I pat I la nang pyrkhat ba nga la leh shisha ïa kata ka bynta ka-ba la ju ïakren ïatai bad I lyngngoh jur eh haba nga la pynpaw ba nga la dep thoh pynban san (5) tylli ki kot poetry. La katta ruh I pynshlur ïa nga tang ba ngam dei pat ban klet ïa ka 'mang' kaba la ju ïakren bad ka ba nga la dei sa tang ban buh ryntieh bad pynwandur ïa ka. Ha ka-juh ka por nga da sngew burom eh ïa u Rangbah P.T Marweiñ, Programme Executive, AIR, Shillong, uba la lur-shi-lur ïa ki dieng tyllaw ka jingpyrkhat jong-nga ban jam shaphrang ha ka thoh ka tar. Nga la sdang ban thoh poetry naduh ka 16 tarik u June, 1976 da kaba nga iehnoh shuwa shadien ïa ki jingtrei kiba nga la durut duriap bun bun snem. Ngam lah ruh khlem da pynpaw ïa ka jingsngewnguh jongnga ïa u rangbah E Brektist Wanswett u nongrwai bad u nongthaw Sur-jyrthiaw (classical music) uba tang ma u hi ha kane ka phang ha Ri Khasi uba la kylli shi ïai kylli ïa nga la nga ngeit ne em ba U Manik Raitong u klim ïa ka Mahadei — ka Lieng Makaw. Lada kumta te balei pat ki mih ki sieij khongpong ? Nga la ong ïa u, "Ai por ïa nga lai (3) bnai ban ngam sha ki kpep bad ki ingaid ki iwait jong ka por," bad dei nangne ka mih ka thymmei, ka khmat, ka Jympuiñ—'ki Siej khongpong bad ki Sai-rupa' Ngam lah run khlem da sngewnguh ïa U Bah B. Marweiñ, EAC, West Garo Hills, Tura ; u para nonghikai ha Sengkhasi Higher Secondary School, uba la shah sngewbha ïa nga ban sah ha ïing jong u man ka teng ba nga leit sha

Tura, na ka bynta ki kam kiba ïa dei bad ka Board of Higher Secondary Education, Tura. Ki jri radbah kiba ïeng sawdong ka shnong Tura. ki king ki ring ïa nga sha ki thwei bah u Diengïei bad u Sohpetbneng jong u Hynñiew Trep Ñiew-skum bad dei hapoh ïing jong u nga la ruid ïa ki dak ksiar dak rupa jong ka 'Na kpep u Sohpetbneng.' Da kaba nga sngewburom eh ruh ïa u Rangbah Henry D Ropmay, uba la tolikha, dakhir bad polshala ban pyn-kham-wan-dur ïa ka saiñdur jongnga. Nga sngewburom ïa u Rangbah W. R. Laitflang, wat la ngam shym la ju ithuh ïa u, hynrei ka jingïakynduh jongnga kaba arkynta ha ka 26 2. 79 ka la iarap ïa nga ban phut bin ïa ki tvrkhang, ki dohmaw, ki jashar bad ki Trengsniang ki Batkhure kiba shait thok bunsien bunsien ïa ki khmat wat jong kito ki Nongthiew Nongmait ba kyrsai ba phikir eh ruh. Kumjuh ruh nga sngewnguh sngewburom ïa I lok jongnga I Kong E. Saiwett Wanswett iba la iarap ban pule ïa ki manuscript bad pynbeit ïa ki spelling.

Khadduh eh nga sngewnguh ïa ka Sorkar Meghalaya Education ba ka la ai jingiarap ia nga ban shon ia "Ka Jitlakhai" ka Namphang bad ia ka 'Na Pneh U Sohpetbneng' bad ki "Sieljkhongpong" bad ki 'Sairupa' ki Nam-bynrap, kumba la pda u Rangbah B. Chedrack Jyrwa ha ka jingkynthoh jong u halor ka 'Jitlakhai.'

Nongthoh.

KA JINGKYNTHOH

Ia I Bah E, W. Dkhar, nga la ithuh la kham slem hynrei ngam ju pyrkhat ba la i dang i khynnah, ka jabieng bad ki jingmut jingpyrkhat iongi pat ki la rangbah bha. I long u samla uba wad bad uba trei shitom bad minot ia kano kano ka kam kaba i la thmu. Kane ka dei ka jinglong rangbah bashisha. Namar dei tang uba wad, uba shem : uba trei minot, uba kmen. U soh ka jingtrei minot u long barabor ka jingkmen.

Ki la don shisha ki rangbah ha ka thoh ka tar ha ki phew snen kiba mynshuwa. hynrei kine ki long tang knyndiat eh. Wat la katta ruh. kine ki radbah ki la lah ban pynsah-pynneh ia ka tynrai ka thoh ka tar Khasi wat lada dang don shibun ba dang dei ban leh. Ka lyngkha ka dang sah bun ka shrah hynrei imat, ha ka por kaba biang, shuwa ba ngin klet noh wat ia ki ktien ba la ju don, la mih mynta, ha kine ki snem ki samla bad rangbah kiba la pynlut ia la ka bor, ka por bad ka pisa ban lum ia ki ktien Khasi kiba la ju don bad ban wanrah ne pynrung ia ki ktien kiba tyhmmai ban pynriewspah ia ka Khasi literarure. I Bah E. W. Dkhar i la pynpaw ha kine ki poetry ia ka mynsiem trei shitom ha kane ka lyngkha da kaba i la wan rah shibun na ki ktien kiba ngim ju kham iohsngew bad kiba la jan jah, da kaba i la wad shitom na ki sawdong ka ri Khasi, Kum ki ktien jnem, bhoiñ, khuiñ, koni. sohmyndur bad kiwei kiwei. Nga khmih lynti ba I Bah E. W. Dkhar in dang ialeh ban trei shitom ban pynriewspah ia ka Khasi literature. Ka kam thoh-kam tar ka long ka kam kaba donburom tam bad kaba mih na ka mynsiem kaba ieit hok ia la ka jaitbynriew, lym kumta. u nongthoh um don jingioh myntoi ei ei. Kaba sngewtynnad ba ha kane ka Kot I Bah E. W. Dkhar i la buh ha ka poetri ia ka khana u 'Manik Raitong 'Ki siej khongpong' bad i la kynud sngewtynnad bha.

Hadien ba nga la pule ia kane ka poetri 'Ki siej khongpong,' ka la pynpyrkhat jylliew ia nga shaphang kane ka khanatang 'U Manik Raitong bad ka Lieng-

makaw' Nga la lum katto katne ki jingtip kiba iathuh ba kine baroh arngut ki dei na kajuh ka shnong ha ki thain Raitong bad ki iakhynnah bad iasen ryngkat-ryngkat. Imat ka la don ka jinglaieit sotti kaba nylla hapdeng jongki. Hadien ba ia ka Liengmakaw la pyniapoi kha noh bad u Syiem, la knieh kynthet noh syndon ia ka Liengmakaw na u Manik Nga tharai ym don ka daw re ka jingjia ha ka jingim jong u briew ka ban pynpoi ia u shaduh ka kyrdan ban len lut ia ki jingsngewbha bad jingsuk ka jingim, lait na ka jingduh noh la ka jingieit banylla. Ka paw na ka jingiathuh khana ba baroh arngut ki iadon ka jingiasngewthuh jingmut bad ka jingiaieit sotti kaba teh ia ki, wat hadien ba kim lah ban iakynduh shuh kumba ki ju iakynduh.

Kawei pat nga ju pyrkhat, balei kein u Manik U im rathai mynsngi bad, ong ka jingiathuhkhana, U sum u sleh bad u riam u beit da ki khor ki khriam mynmiet ? Hato ju don u briew ne ka briew ki ban riam bad pynitynnad ia lade, lada ym don ba peit ne ba iohi ia ki ? Kane ruh ka ialam jingmut ba u Manik u sum u sleh bad u riam u beit ban iakynduh ia ka baieit jong u, ka Liengmakaw kaba u tip ba kan wan iashem ia u. Lane, don ma ka kynthei briew ka ban mih na iing shiteng miet ban iaid ruma sha rudnong lymda don kaei kaei ka bor kaba palat ia ka jingshemphang, ban tur la ka jingshyrkhei jong ka miet ? Wat kata ka sur sharati jong u Manik ruh ngam tharai kan da shoh eh haduh katta katta lane kata ka dur u Manik kan da bhabriew haduh katta katta, kat haduh ba ka Liengmakaw kan da pynpait ia ka jingkhang. Ka jingkwah bral ka doh ka don u pud. Ym tang katta hynrei ki don kwei pat ki khana kiba ong ba kumno u Manik u sahnud ia ka baieit jongu, ka Liengmakaw ; ba wat hadien ba la thang ia u, ka doh jongu kam ing lut, tad haduh ba ka Liengmakaw kan da wan ban noh ialade ha jingthang bad ba baroh arngut ki ia leit sha kawei pat ka pyrthei, ryngkat.

Ha 'Ka Thymmei Ri' jong 'ki Sairupa,' nga ong tang ia kane, ba I Bah E. W. Dkhar i la pynkynmaw ia ka akor Khasi, ha ki por hyndai kaba ki samla shynrang-kynthei ki dei ban da ia pyrkhat bha ha kane ka juk, ioh jahrngai ka tynrai jinglong Khasi.

Kynthei kim iaid byllud tdong miaw,
Shynrang ki bat iktiar ba iaw,
Ryngkat ki tei ia ka long briew,
Ban iaid shaphrang ka jaitbynriew.

Nga ai khublei ia I Bah E W. Dkhar bad nga kyrmen ba in nang pynbit ialade ban mait ia ki shrah ha kane ka lyngkha jong ka Khasi literature.

Webster Davies Jyrwa.

"Ka Sharati ba la bynrap, Khatsan ki skit ba shong syrtap."

U Nongthoh u long u Sohpdung, ha kaba ki jingkynthoh bad ki jingkynthah ki long kiba um lah lait. U Nongthoh u dei ruh ban syndet bha la ki kti bad syngit la ka syngkai ban ia lympat kat kaba shah ha khmat. Katba u bym ju thoh ei ei u lait na kita baroh. Ynda ngi ia buh ia ka pylla ha khmat jong ki ban dok, ngin sa lah ban pynhap ia ka jingbishar katba ka dei.

Ka jingeh bunsien ka kha, ba ha ka jaka ba kin pynsngewthuh ia lade, shaphang kaei kaba ki la pule; ki syrtap pynban da ki jingkyfli. Hato kane kam nang pynskhem ia kaei kaba ngi tip ba u 'riew shemphang u tip khambun ia kaei ka ba u kren, katba u bieit sngewstad u kren kham bun ia kaba u shemphang !

Haduh katno ngi sngewthuh ia ka dor jong ka jingieit ? Ngi lap ia kane ym tang ha ki briew ; hynrei ha u jingthaw baroh u ba don ka pun ka kha. Ngi dei ruh ban sngewthuh ba ka jingieit U Blei ka pher na ka jingieit ki kmie ki kpa, kumba ka pher ruh na ka jingieit u samla ia ka samla ne ia ki paralok. Ka jingsuh thied jong ka jingieit ka shong ha ka jingieit kaba ngi ioh kylliang na kita kiba ieit ia ngi. Haba u Bah Weston Dkhar u ring ksai laka jingieit u da tai shalani bha jai pa jai, haduh ba ki them kiba don hakhmat lynti ki kylla sha ki lynti ba jem bad ba jlih.

Ki sur kiba shlei miar laka lyngwiar u Rang Raitong ki king ruh sha ki kynïan ka hima u Syiem Hadem lyngba ki syrdeng, ban kyrsiew ia ka synïa ba kan shah shkor la ki sur ba myllung u Rang, nangta ruh ban ai la ka rai.

Hato ka them bajlan ka lah ban long ka kharai, ne sha 'persyntiew ba ithiang ban pun laka lynti ksiar ? Ban kiew ka rasong, u shat la ki ktien hok, haduh ba ka pyrthei kan da iap mat. Ka nishan Blei ka phalang

bad ka jingshai na la ki pongshai ban lap ia ki kor shongthait Shapoh ba ngen ka sngi u bnai, ka Liengmakaw ka ngam sha rngai, ban shem ki sur ba myllung. Khatar syrtap shipai ka prat. Haduh tyngkong u Rang Raitong na ki pongshai tyrpait khlem riej ka prong, bala shoh ka jingieit. Dohnud ba pdang ban ai paiñ pat sha shlem u Rang Raitong ka rwat. Tang shisien ieit, ka lah ban pyoh sha ki syrtap bym lah thew shuh.

Ki kyntien kiba u tynsat ki king kumba kynting u sairupa ka duitura, ki tuid suki jai bad ki ngam ban prong shaduh ki shyllipnud. Khamtam haba kine ki mamla ki ia jympa sha ki thwei jingieit ba jylliew sat. La kit lang ia nga sha ki lyngwiar pyrkhat ba kynjang bha, haduh ba nga la iohi ia u Rang Raitong bad ka Liengmakaw ba ki ia bnok ban law ia ki suhsat kiba thaiñ kyrwat pa kyrwat. Ka synia ka pyndep la ka kamram. katba ka kynjat shai ba tmang ka par kum u nongsyntiat sha la ka skum, ban bsuh lang hangta bad ka mohor ka bym lah ban buhrieh. Mano ban da ia thuh ba kheiñ ka reng masi, lada ym dei ka reng hi kaba iathuh shaphang ialade.

Hato ka ïng thymmai kaba u syiem Hadem u dang shu tei, kam tmang kam kynjah, haba lai tylli ki snem sha Dkhar u jah ? Ka longbriew manbriew ka don la u pud, kaba lada ngim suidñiew, ngim phikir, ki lah ban kylla sha ka thad lad. Ki phylliah ding jingieit ka mynnor ki khura ia u klong ka Liengmakaw, haba ha syndah jong u jylluiñ lymphuiñ ka shong iap bieit. Bin pa bin u Bah E Weston Dkhar u tai khlem tyngkai, kum u briew uba thum da ki buit, ban ktik la ki nongpule da kaba pynlung mynsiem haduh ba ki khmat kin da bthei ummat brip. Ka syrngiew u Rang Raitong ka shat mynsiep mynmiet, haba u leit bad u wanphai na la ki lyngkha ki risai. Kumta ruh ban lap ia u ksai u ba ka buddien, ka hap ban prong ia ka synia khlem tieng khlem riej, kiei ki at ki them, kiei ki shrip kiba don ha ki lynti kiba ka iaid. Hato ka nohjot ka nohrem ka ap ha ki tyngkong ka trep u Rang Raitong ? Kaei lehse ka daw ? Mano te ban law ?

Hato ki Meidot ki Padot, la ki dongkhylliat ki sahngeh ? Hato ki tymmen ki san ha 'yngkper ki khan ? Ki samla ki samhoi hato ki khan pyrkhat, bad law la ki suhsat ? Ki longkmie ki longkpa hato ki pait dohnud bad lung ka mynsiem ? Ki khynnah ki khunlung hato ki sahngeh na ka jingiasum namlang, khlem wad ban tip, balei ka shnong ka sdien da ka jinglyngngoh ? Katba ki sla kjat u Rang Roitong ki dang thap ia u phlang, katba u dangpun iala ka lynti ban poi sha ka kpep ba klang shyrkhei. Hato ki sla kjat ka Liengmakaw ki la kynduh khyndew, katba ki dang kit la ka met ba kyntang jong ka ? U Bah Weston hangne ruh u kynud da ki sur ba jylliew. Hangne ruh u shat ia la ka jutang ban kyrsiew ym tang la ka mynta hynrei ia ka ladai lathai ruh kumjuh. Ban pushara ia ka ïng ka sem kaba la tei itynnad, kam long kaba eh. Hynrei u ba seng ia ka ïng kaba thymmai u dei ban don ka sap ka phong kaba kyrpang, ba kaba sniew kan nym ioh thynriew ban pynbyrsieh.

Ki jingpyrkhat ki phalang kum ki phylliah ding, katba nga dang jngi ha ki kynïan bad ki lynter jong kane ka thwei kaba u Bah Weston u la suhkhlieh La ka phang kaba u phlaid ka long kaba baroh ngi la iatip, pynban ka dur kaba u wan rah kaba don la ka dor. Ki kyntien bad ki symboh kyntien kiba u tynsat ki long kiba pynkyndeh mynsiem. Khamtam haba u shong ha ki kliar u lum Raitong, ka pasiaw haki shkor da ki sur shem lanot kiba dung ngak ia u klongsnam. Haba la khet ia ka shken bad thad ha ka sngi ne ha tyngier ba kan rkhiang, hadien kata la sam ruh da u narsaw ba kan sei la ka sur ba syiang. Ym don aiñ haka mariang, ba kata ka shken kan dang khie lung pat. Hynrei ban sakhi iaka jingieit ba sotti nylla kam don pud ban khang khyrdep.

Khatduh haba ngi phai sha ki kulong kumah ngim ju lohi koit ba u sdie ne u sai phasi bad ka wait, kin hap haka ryndang jong uno uno u briew ne kano kano ka briew khlem ka daw kaba biang. Haba ngi phai sha u Rang Raitong uba la hap ha une u tangon u lymban,

u long ka daw. Kumno ngi pyrkhat pat shaphang u Syiem Hadem uba la lehnoh jyndat lala ka Mahadei kaba u dang shu dep la pynhiar synjat, kaba dang khynraw khyllud, jin haduh lai snem kynthi. Ha ia bishar lem ma phi. Hato ha ka jinglong kum kane ka jingleh ka iadei dur ne ka iahap sur ? Kumno pat ngin buh dieng pruh ia ka Liengmakaw, kaba ha ka jingshisha, ka la ban teh lakam bha ia la ka jinglong ba kup burom kaba dei ruh ban long ka nuksa ia kiwei pat ki longkmie ha ka ri hi baroh kawei. Ynda ngi la pynshong lyngngeit bha ia kane ka jingjia. ngin sa lah ban pynhap lala u diengpruh uba thikna, ha shuwa ba ngin pynkut nia Katno ka jylliew ne katno ka jyndong, katno ka khia ne katno ka sting ?

Kiwei pat ki sairupa ki don laka khubor ba tympang kum ka Thymmai Ri kaba dei shisha ka matti nongkynti uba rim uba jah, kiba ki jingshisha ki speh kyrhai. Nangta ki Sairupa ki bteng pat ia ka Soskular bala pynkham bala pynsoh, lyngba ka ktien juban dap lak ha tral ka jingkieng ksiar. haba ka 'tien hok ka dang pun ia ka lynti hapdeng U Blei bad u briew. Hynrei ia u Saiksiar bala dkut, daei pat yn bteng ? U sngewbatip pat ia ki jingmut jong ngi u plaid, loh ngi iap leng ha shiteng bneng, lada ngi lur tyllaw sha ka leh meng Ngi dei ban sngewthuh, ba ka leh sarong bad ka leh meng ka ju lympat rynieng ryniang. Nangta u phai sha ki proh jabieng ban khura ia ki jingpyrkhat ba sani bha, hato ka Sor Shillong ka dei ka shnong Nonglap ? La ka long shisha kumta ? Da wad da thud ha ban da shem hadien kata sa lathuh lem. Wat ka jingstad dieng jri, ka pynkynting ia ki jingmut ba thymmai, ba ngin puson ban ai jaka ia ki thied ba khlain ba kin sam arsut. Haba ka Mynsiem U Riew Shynrang ka paw ha ka Ït-khmih, ka kyntu ia ngi ba ngin imsngi ban jong ki kynrad halor lade bad bad tap ia ka jingmeng sha ka ri ka jingklet. Ka sur bhabriew ka maham tyngeh la ngi ba ngim dei ban sngap tang ia ki ktien jali jaum ba la khleh rong, da ka jingthmu ban shet thai ha ka Umksang sha khyndai-liew-long, khlem dur

khlem sur, khlem thning khlem tynrai, kaba jyrngam synia tang ki sla khlem soh. Katba ha u tiew khmat paro pat u ialam ia ngi ba ngin suh khlieh sha ki thwei ka jingsngewrit, bad ban dih ruh ia ki Umpohliew jong ka, lada ngi dei ban Syngkhong pynskhem bha iala ka jingim ha ka nongrim kaba thikna. Haba u jngi iap-op pat ha ka mied ba kynjah u sngew pisa mynsiem ba um lap ia u Mawshongthait, ban pynshong lyng-ngeit ia ka dohnud ba lwait. Sna jngai u thmu ban beh, lada u shem ba kam long kaba eh. Ynda u jympa pat ha i wah duid ba lait-luid, u kynting sha ki kynjan kiba iar kiba lyngkien sak sha ki them bad ki lhuh ban krang peiba, ha ban da lap ia ka lhen jong ka.

Nangta, kum u Men AEsop u kynther iala ka thait ka jrem ha ki lympung ki khynnah, ban btin ia ki sha u Lum ka Nam lyngba ka jingminot namar ia ka ktien YMLAH, ngi lah ban shem tang ha ka Dikshoneri jong ki bieit. Thop shi thop u ïai ialam bad pynsnlur ia ki, ba kin nym man thait ban ïaksaid kat ba kim pat pyn-paw ia ka phang. U ban spong iaka khor ka burom, udei shisha u Soh Kynsai, uba ka jingim jong u ka long kaba don bad ka dor kaba i shong kun ni jun. U madei u mata, u dei tang u nongpynkhreh iaka ryn-san. Lyngba u Tiewkulab u kyrsiew ia ngi ba ka jingim ka don la ka dor bad ka bor kaba ring ia kiwei pat ban iarop sha kaba ngi long, nalor ba u pynbiang mian pa mian haduh ban da ioh ïa ka spong khor ka jingjop. Katba u dang jngi ha ki Laiphew na-ar, u da ñiew kyn-tang ia ka jinglong Samla kaba palat ia ki maw Rubi kaba kup ia ka burom ba la sei na ka shlem baieit na kut shadem bad u kyiuh ia ka jingwan ksam ki tyrsim ka Tlang kiba pynnoh arsut ïa ka Somoi ba phuh jong u. Nangta u rah ia ngi bak sha ki shlem ka jingieit, wat ha u tnum ba sur pring. Teng teng ka thap pynkpaid sha ki lat lat ka shong Sumor. Hynrei u kynjri jingieit nylla ba ki deng u nang syrdoh pynskhem, namar ngi tip shai ba u symbai ka jingieit um ju pynmih ia ki soh ba kthang. Khatduh haba u kynrong joit u da pynieng iala ka nia kaba biang pylla bha, namar u tip ba don ka daw. U tai u tih nia, hato ka shoh ka ther ka wan

lynshop pathar ha u jingthaw khlem ka daw? Ne ba ki jingthaw kiba im kiba khih ki shu long makna ne leh madei khlem ka daw?

Kumta haba ngi phai sha ki na ki khatsan kyntien ki wai dong kiba u Bah Weston Dkhar ula shat ki long shisha ki symboh Synlar, kiba plie phang ïa kiwei pat ki jingpyrkhar ba la Shylluit bha ban sei ïa ka matti ba shynna ha khmat ka pyrthei, ba lyngba kane kan sakhi khlem pud tyngkong

Nga dang khmih lynti ba ngan dang ïohi shuh shuh sa ia kiwei pat ki Symboh Ksiar na ka Shlem jong une u Rangbah, uba ka sap ka phong kaba u don, ki long ki Soh Kynsai. Kum u Dieng Kah tngen bapyiar bha ki tnat, u ai jingtngen ia ki nongpule ban wad ia ki Um ba Shngiam kiba tuid lyngba ki Tyrkhang nar, ban pynjah sliang ia u pdot ba tyrkhong, kiba naduh ki riewpaidbah haduh ki riewkynsai ka Ri kin ioh ia ka juh ka jingmad

Dated Mawlai Iewrynghep, Shillong-793008. 25 tarik, U Jylliew, 1979	}	**B. Chedrack Jyrwa,** Khasi Department Shillong College. **SHILLONG.**

KI KHUNG

KA LAMPHRANG

Bun ki Lok ba ieit shakhmat ki nang jam,
Halor Pyntha Mawsiang jingim nga ïam !
Arsut nga jngoh sha tmier ka jingim,
Hangthie Dymmiew ka krang Wahduid ba im!

Ki Sai Duitara jong Ka ki kynud,
Ha ki Anthem bad ki rta bymjukut ;
Lyngba ki Khnong, Ki Khriang, ki Kshaid, ki Thwei,
Nga ruh ban jam sha ka wei ka Pyrthei.

Nangne ban kiew ki riat raieh raidam,
Ban wad balei Lur Mangkara u Iam !
Balei ka sngap kuman ka Krem Dam-um ?
Balei ha Khriang ki Puri blei ki Sum ?

Ban snoh ki Thied Ksai, ki Thied Jri ba jwat,
Ban thor ki sham sham ryngkat ki Ummat;
Ban wad bad ban ïai wad ka Jutang Ksiar,
Shaduh Dymmiew N̄iamra Shata ban hiar!

Shaduh badum ka Sngi- u Bnai - ki Khlur,
Shaduh ki hynñiew Jylliew Sohmyndur ;
Shata sha trai ki Khuiñ ba jylliew tam,
Shaba ka 'Eriewbih kam kot ban sam.

Ka Lawbah jingim ka ïar bad ka jlan,
Katba nangjam katta ka nangmaïan ;
Diengbah pa Diengbah, syntiew bym ïapstai,
Bunsien ban lyngngoh—ka dei sha ka ryngai!

Katba jylliew phi kam, phi jam, phi ngam,
Ki Jingphylla bakhraw hakhmat ki lam ;
Ki lam, ki lam ; jylliew ki pur ki sam,
Ïoh lap ba Miet, bran bran sha khmat ban kam

Hangne ha Ri Khlaw ba btiap ba ithiang,
Ka don ka jingbang, ka don ka jingsliang ;
Hynrei horkit ym lah shuh ban kyrtiang,
Shisien ba la jam na ki sngi ka Mei Lieng.

Jylliew jylliew katba ki khmat ki lam,
Haduh Kjat ba tlot kim ailad ban kam ;
Ban shongthait shi por ban sngap jingrwai thiang,
Ba wan her na Rngai ba dohnud ka ju sliang

Hangne nga ïohi ïa u Lum Raitong,
Ba u thaiñ ki Khor jong ki Siej Khongpong !
Hoid, nangne nga ïohi ï'u Lum Shyllong,
Umïam Umngot na Krung ka Sier b'la mong !

Ko Khlaw ba jngum ïai itynnad,
Ba ïar, ba btiap, ba ïai pyngngad ;
Nga bat Kular ba im ba skhem,
Ban wad ïa Ka ha ban da shem,
Sa shi-jam shuh nga thmu ban jam,
Sh'wa Khmat ba thait sha jingthiah lam.

PART I

KI SIEJ KHONGPONG

Kaei ka pap, Kaei ka sang,
Kaei ka thoh kaei ka tang ;
Balei phi mih kumne khongpong,
Pyrthei mariang ban pynshaïong ?

Ka dak ka shin aïu phi buh,
Dohnud mariang kam kot sngewthuh ;
Ne jingmut pher ba pynpangnud,
Ba ngam shaduh syrtap ba jngut !

Ki pait Koni, ki khanatang,
Ïa phi ki sin ka pap ka sang !
Pasiaw jar jar ko Siej Khongpong,
Aïu phi thmu, phi pun ban ong ?

Ka pyrthei bad ka mangkarong,
Ka spah shukor bad ki rongphong ;
Balei ha phi ka lip ka dor !
Ko pyrthei Sngi ba tang shi por !

'Ngi dei ka Sharati bapli,
Shuwa pyrthei kan thung baji ;
Sa shisien pat to ai ngan her,
Shapoh ki kpep ka sngi ka lyer.'

'Dohnud ka kyan ka pdang ka mong,
Kynmaw ki sngi Manik Raitong :
U khun shempap : binong bishon,
Shuwa ban sei ki Siej khongpong.'

'Nga dei ka Lok ieit thep mynsiem,
La ha Ïing traw kum paki syiem ;
Manik Raitong khunswet shem pap,
Jingtngen jingsuk ha nga u lap.'

'Jar jar mynsngi u ngam sha ktieh,
Mynmiet u sum u sieh ka khlieh ;
U sei ki khor ki khriam bun rong,
U khang ka ïing wei briew u shong.'

'U khun pukir U khip* ki khmat,
Sha 'tembyrhuiñ jingmut ki rwat ;
Ki ummat kthang, breb breb ki jaw,
U pait dohnud, thapngab u blaw.'

'Hapdeng ki thwei ki ummat kthang,
Ei ban syrdep dohnud ba pdang ?
Manik um shem u maw shongthait ;
Ko pyrthei sngi ba swai ba lwait.'

'Nangta u put ka sharati,
U ud myllung la jingrangli ;
Ka sur sangsot, ba lung mynsiem,
Ka ud bynñiew, jabieng ka triem.'

'Ah Trai Nongthaw ! Nongbuh bynta,
Shaei I Mei shaei I Pa :
Sa tang ma nga nio ha pyrthei—
Ban ïaid pukir khunswet marwei ?'

'Ban lei ka spah ban lei hajar,
Haba dohnud ka pait ka tar ;
Ban lei ban im shah kyniiw beiñ,
Ei ei ngam kwah, tang kane keiñ.'

'Nongthaw Nongbuh, na-jrong na-tbian,
Arti arjat, nga dwai nga pan ;
Ka lait ka let, map lada shem,
Ïa nga u khun pukir sngewiem.'

'Jingim ka ryngai ba kjap khuslai,
Tat lano sha jingim kan wai :
Ïa nga u khun rangli bapli,
Lano khyrdop jingsuk phin plie ?'

Khip* : Khapbrip tiaw ki khmat bad ngam ha thwei ki jingpyrkhat, kiba la khlong pynpait pyniwet bad thlieh ia ka dohnud jong u.

'Kumne u kynud man ka miet,
Um tip ka khriat, um tip ka shit;
U khapbrip tiaw, ha ryngai u ngam,
Ka sharati ka kynud jam.'

'Ko pyrthei sngi ruhshong-bynda.
Lano ngan siang ki sner na pha
Ïathuh seh mei, ïathuh seh pa,
Lano phin wan shaw noh ïa nga!'

'Breb brep ki ummat kthang ki jaw,
Haba ïa ki u poi kynmaw,
U tap ka khmat, u ïam pangnud;
Lano jingim jongnga kan kut?'

'Ha ïing dulan u syiem Raitong,
Hapdeng ka spah, ka rong ka phong
Ei ban pyrkhat, hangta ki lang,
Ki ummat kthang Sierlapalang!'

'Prem miet ki beh ki 'er-iewbih,
Ka Mahadei ka ïam sngewsih!
Hapdeng ki dew ba pynshaïong,
Jabieng ka thnam ka khie 'erïong.'

'Ki jingpynshoi ba triem ba ma,
Jingmut u briew krih pynsakma;
Ka Mahadei ka ksaid pisa,
Ki shakri syiem ki sngewphylla.'

'Ngan nai pakï, ngan nai dulan,
Mano ban ïam ï'u diengbyllan?
Nga lah u 'hur jangew jathang,
Ha sem paro, jingieit ka lang.!'

'Marwei ka tngam ka ksaid lynga,
Ki shakri syiem ki sngewpisa;
Ym don ba tip ka wit ka wa,
Baroh baroh ki sngew pisa.'

'Ki miet ba thait ki kyndit rot,
Ka pyntyrsaiñ dohnud ba tlot;
Ka mih shabar ban leit bam lyer,
Jngai bah sawa ka sur ba pher.'

'Sur sharati ba jem ba lung,
Lyngba ka miet ka ud myllung;
Ka spaiñ dohnud ba khia ba tmang,
Ban kjit ki 'er iewbih ba bang.'

'Katba nang miet nang syiang nang kyoh,
Napoh ba dum, ka sngap lyngngoh;
Katba nang ngam, nang shoh nang bang,
Ki loit sai khum dohnud bapang.'

'Nangta ka bud sur sharati,
Ka ieh shadien dulan paki;
Lyngba ki lhuh 'ti ïaid masi,
Shaduh tyngkong u khun rangli'

'Hangta ki krei ki sur ba bang,
Kyrsoi na thlong ka dohnud kthang:
Ka ieng tyngheng, shiphang ka sngap,
Jabieng ka thnam, ka kiuh kap-kap.'

'Napoh ka snur, ka siar lyngngoh,
Ï'u khun duh-kur ba u kynnoh,
Ka maiñ bhabriew, khadsaw synïa,
Ka shin ka bniah, ka sngewphylla.'

'Kumba lyoh Wah kaba u tap,
Wat lhuh ba jylliew tam ki dap;
Ka Mahadei ka shaïong ngaiñ.
Shaba u briew um kot sopspaiñ.'

'Kumba lei-lieh h'u lyoh ka khlik,
Suki dohnud jong ka ka ktik;
Shapoh ki Kper jinglong khynnah,
Ka plied bun syrtap dum ba kah.'

'Bunsien ha lum sharai masi.
Ban ïa lehkai baroh shi sngi ;
Ne pynthor ktieh ba bun dohthli,
Ne ha lawbniap ban kheit sohphi !'

'Ka sohsat blei aïu ka ban,
Haduh katne ka dur ka wan !
Hangta mynsiem ba lung ka iam,
Katba jabieng jngai jngai ka sam.'

'Hangne ka sep khmat phuhsamrkhie !
Kumne ka kut jinglong sotti !
Namar b'u sah khunswet bapli—
Ki sin 'Raitong' ka jingijli ?'

'Katba jabieng ka pliah ka bthei,
Katta sur sharati ka shlei ;
Kumba u lyoh ha suiñ u krei,
Ka Mahadei ka sngew synei.'

'Ka sharati ka ud ka khih,
U khapbrip tiaw u kohnguh khlieh ;
Ki ngen ki khlur ka sngi u bnai,
Ka Mahadei ka ngam ha rngai.'

'Harud ïing trep ka ksaid pisa,
Katba nangmlet ka nanglynga ;
Napoh ka khuiñ dohnud ba thrang,
Ka khroh Manik b'un plie jingkhang.'

'Shapoh ki thwei u ngam u kiew,
Sha trai bym kot ka dohnud briew ;
Um sngew ba Mahadei ka khroh,
U ngam shapoh ba dum ki lyoh '

'Ki thwei la ki jylliew ki ngam,
Ki lum ki jrong poh-lyoh ki sam,
Ïa ki dang lah ban kheiñ ban ñiew,
Ki khuiñ dohnud mano ban thew ?'

'Ka Mahadei kam lah shah shuh,
Ban ïeng lyngngoh dum bult jynduh ;
Ka prat waitbnoh, shapoh ka rung,
Kumba la thoh la ka shyieng krung !'

'Syndah Manik ka shong shanti,
Ban sngap jingud ka sharati ;
Hangta ki khie 'erlangthari,
Ha trep ba dum u khun rangli.'

'Manik na rngai u kyndit rot,
Ei ! U sngew mano re ba khot,
U plied ki khmat, u kyndit thret,
Ah dur lanot ka pap la shet !'

'Phi dei I ei ? Ïathuh kong thei,
Katne ka miet phi shang pyrthei:
Bad nga u khun sangsot I mei,
U bym don dor ha ka pyrthei !'

'Katba nang kren katta nang ngam,
Ha ka sohpdung dohnud ba thnam:
Lei lei b'u khlei la jingshem pap,
Dohnud nang shlei, jingieit nangdap.'

'Ka dur myllung, ka khmat ba jem,
Dohnud jong ka ha rngai ka pdem;
Katba nang khroh ba kan leit noh,
Katba jingieit ha u ka snoh.'

'Nangta ka khroh, ïa u ka doh ;
Arti ka piam, ka ïam ka ksoh :
Bad phi ngan im, ryngkat nang ïap,
Ka um ka ding ngan klan synrap.'

'Kaei ka khia, kaei ka shon—
Ba pyrthei sngi ka shoh ka phon !
Ïathuh ïa nga u 'khun rangli,
Ei ei ngam don ban ai ïa phi.'

'Ko thei kynrad, khie leit noh seh,
Kaei kane phi thmu ban leh !
Naduh ba khlait ka khmat I mei ;
Ngam kwah im shuh ha ka pyrthei.'

'Ha pyrthei ei ei ngam don shuh,
Nga ïaid pukir katba kynduh :
Keiñ noh ko thei ïa ka u khroh,
To khie leit suk to khie leit noh'.

'Katba nang ud, katta nang rhem,
Ki kti batlot ka bat pynskhem,
Ka shem u mawlynnai batlem,
Ka piam ïa u ha kut shadem.'

'U kyndok jnem* harud ka dpei,
Suki u rkhiang kynsan u bthei,
Kumba la tang na khmat U Blei,
Ki mad ka bneng ha ka pyrthei.'

'Maitang sangsot Manik Raitong,
Um tip I ei haei I shong :
Mynsngi d'u dpei ka khlieh u sleh,
Mynmiet sur sharati u theh.'

'Man la ka miet bam lyer pyngngad,
Lait tang haei shisien ryngkhat,
Bad U Raitong ban leit bam kwai,
Haduh ban da pura dap bnai.'

'Bunsien bunsien u shait kylli,
Ha man ba ud ka tangmuri,
Ïathuh Kongthei phi dei I ei ?
Ban ïeit ïaphi ha ka pyrthei !'

Jnem* — Jhich ne singem namar ba la wieh ha um. Barabor ia ki jingpruid ne kyndok jnem ngi thad pyrkhiang ha nengpei ne harud ding.

'Kumba tynrah d'u 'namsarang,
Dohnud bajngem ka pait ka pdang,
Da kti ba kluh ka ksam ka piam,
Ha krung jong u ka ud ka īam.'

'Horkit kam kwah ba un sngewthuh,
Jingieit ka dei ka krem nongtuh,
Jingsuk bad spah ha īing paki,
Ba Jingieit tlem ka rkhiang lyngki!

'Tang da ummat ka shoh tyndep,
Ki krem ki kroh ka spaiñ ka tep,
Jingieit batlem, ah 'siarnylla,!
'Ha khlieh jongnga ngan bah khala'

'Ban lei ban khlong īa ka jingmong,
Haba la pra u pankhyllong,
Ha khuiñ jingieit ngai lngai ki jam,
Kumba la tai ka puriskam.'

'Te ki dohnud ba lwet ba mong,
Jaiñkup phyrnai jingieit ki phong,
Hangta īai sieng 'erbatemon,
Syrpai dohnud bakhia bashon.'

'Ki shakri Syiem kim kot latai,
Ba mahadei balei ka rwai
Haba la phuh u tiewdiengngai,
Ym dei la poi ka khmat Synrai ?'

'Sa tang ka Dhai ka riewpeit ngor,
Shapoh Riat jinglong briew ka thor,
Haba u 'tiew mationg u phuh,
Um sei ka dak ba ngin sngewthuh ?'

'La katta ruh jar jar ka en,
Wat shi kyntien kam shlan ban kren,
Balei khmat mahadei ka phuh ?
Ka khmat tymmen ka la ithuh.'

'Shano ka mahadei ka jah ?
Mynmiet kam don hapoh jingthiah ?
Shuwa ban riew u 'yiar nyngkong,
Ka sdang ban kiew halor palong !'

'Shapoh ka kper jinglong samla
Kumno ki khriang ki bthei ki pra,
Ka long kham suk ban sah khynraw,
Ban ïa ka sboh tynneng kam kthaw.'

'Khatduh ha u ka phla ka khlei,
Ma ka, ka dei ka Mahadei,
Lai snem pura u jah sha Dkhar,
Dohnud jongka, ka pait ka tar.'

'Ba ieit naduh lashai ka miet,
Nga sngew wai wai nga sngew wit wit
Ngam tip nusip aïu ka ap,
Nga suk, wat la jingïap ka lap.'

'Ki ïam pangnud baroh arngut,
Ban khlad jynduh ki sngew bynnud,
Sa tang U Blei uba ngi nguh,
Sa shisien pat ngin ïakynduh.'

'Leit suk kha suk baieit jong nga,
Ka bok ka rwiang, jingim nga pha :
Bad phi shipor ka biang shirta,
Ïa jingim tmang runar kynsha.'

'Ka doh ka dait ka piam arti,
Ha thwei jingieit khatduh ki jngi,
' Lada ngin khlad duh na pyrthei,
Ngan thwat ïa phi ha iing U Blei.'

'Ynda la riew u 'iar nyngkong,
Shuwa jingshai pyrthei kan phong ;
Ka doh khatduh, ha thwei ummat,
Khublei ko ieit, ngin ïashem pat.'

'Shi miet ïa shai, Manik u shong,
Ka pat ka ksaid halor palong :
Ka rngiew sngewsih aïu ka paw :
Saiteh jong ka mano ban law ?'

'Mynsngi u leit shapoh lyngkha,
Ka pat ka wit ka khih pisa ;
Shisien kan sa paw pen ryngkew,
Ka khmat u bnai kan bam khyndew.'

'Ki ïaid ki sngi ki ïaid ki por,
Pyrthei ka peit lyngngoh peitngor ;
Shisien kan win ka shnong ka thaw,
H'u khun bynriew ban sah kynmaw.'

'Ynda la dap shiphew pura,
Ka Mahadei U Khun ka kha :
U ei u kpa ? Ei ban kyntip ?
Ka Mahadei ka kuman tlip.'

'Ha por ba biang u syiem u wan,
Baroh shi shnong ki leit ban tan :
Ka ksing lama, kynhoi risa,
Balei u piaw u ud pisa ?'

'Mynsiem ka pluh, um nang ban ong,
Ki myntri syiem sawdong ki shong ;
Sa tang ban wad da bishar Blei,
Ban tip u kpa u dei u ei.'

'Sangot u ïaid sawdong ka shnong,
Pynbna khubor ha man tyngkong :
To mih rangbah lympung durbar,
Ha kti un rah ka kait ih tmar.'

'Ynda ka sngi durbar ka poi,
Baroh rangbah, samla samhoi :
Ha kti ka kait ki wan ban rah,
Ïa U khunlung ban pyni-kwah.'

'Mynba dang ïeng ka hok ka tang,
Kumba la rwai ka khanatang :
Khunlung um bud, um ïam um kner,
Na pdeng baroh u pait ba pher.'

'Rangbah rangsan u jngut jingmut,
Kim kot peiba ka dang ka kut :
Baroh baroh ki hap jingmut,
Ka rai blei dei ka rai bakut.'

'Bun kiba ngeit ba mahadei,
Ka ïoh imat da I khun blei,
Ban weng ka sang jinglong lyngki,
U hi u ai da ka sakhi.'

'Durbar ka ïeng lyngngoh dumbuit,
Tymmen u kro umbiah u nguid ;
Dang don ne em ba pep ba jah,
Ka kam kumne kam dei ban sah.'

'Napdeng paidbah don kiba ong,
Sa tang pukir Manik Raitong,
Hapoh ïing trep jngai shnong u shong,
U sieh d'u dpei, jaiñ khaiñ u phong.'

'Ïa u ki sin u khun duh jait,
Ïa u Ka shnong baroh ka tait ;
Ban lei ban pynshitom Raitong,
Lympung durbar ban kiew tyngkong ?'

'Kumba ngi ïeng da bishar blei,
Ha khmat u Thawlang ka ïawbei ;
Iano ïano ym bit ban kiet,
Ïoh ba ka hok ka khun pyrdet.'

'Khaladom phah Manik Raitong,
Lympung durbar ban kiew tyngkong ;
Paidbah u rkhie, u risa shaw,
U Syiem ha Knor* u piaw u blaw.'

'Ynda la dap ar kyntien kwai,
Manik, Rathai u iaid jem jal :
Ka kait ha kti u bat tyngkai,
Shuwa durbar kan pra kan wai.'

'Ka kait u bat thik ha ka kti,
Ban tarajur ka jing-sotti ;
Kumba ju long ka pharshi blei,
Khunlung ka kti u kner u sei '

'Durbar ka sngap jar kumba iap,
Ban peit Raitong mai blei shem pap
Mano ban leit pyrkhat thawsha—
Manik Raitong b'un dei u kpa !'

'Pyrthei ka dum shiteng synïa,
Dohnud u briew ka dung peiba ;
Ba mahadei kan lei iepbieit,
I'u khun pukir Manik duh jait.'

'Ki riewpyrkhat ki kyrngah khlieh,
Shano ka lyer ka beh ka krih ;
Ki dak ki shin tyngkreiñ ki paw,
Kin sah pateng halor u maw '

Knor * – Ka jaka shong pyllun kum u thlong ha lympung ha kaba u Syiem u shong ban pyniaid ia ka durbar haba don kano kano ka jingialang ne jingshong durbar bala ker itynnad bha da ka jingker jain ba ki khot shandwa (ung jain) kaba bun rong bad ba itynnad Sawdong jong ka knor ki shong ki myntri korbari bad kibakhraw batri jong ka hima. Kumba ju long ka dustur ka riti, u Syiem u kmie u pyniaid u ialam iaka durbar la ka knor la tap da ka khor ne ka banat saw. Mynta ki khot knor ia u Chairman (ne U Shong-knor).

'Ki Sim laidieng ki ang khlem pah,
Shyntur ki bsuh ha jaiñ Kyrshah :
Mensuh syntiew ki jem ka rngiew,
Tyngheng ha rngai ki jingphohsniew

'Ki Rang saitthma ki luiñ jingmut,
Kim tip nangne shano kan kut ;
Ha khmat ka paw ka dak ba pher,
Ka pap ka sang kan wan lynsher.'

'Durbar ïa u ka rai ban ïap,
Halor sakhi satar b'la lap ;
Khatduh ka kwah na u ban sngap,
Shuwa lymban ha u kan hap.'

'Ko Syiem ko Kmie, shihajar nguh,
Ia phi ki blei nga dem nga nguh ;
Ngam don ei ei ban ïa saitda—
Ne phlan duman ban ring saiphla.'

' Ka rai pyllun, nga pdiang sngewbha,
Ïa ka ngam kwah ban pynbakla :
Kawei nga kwah kyrpad sngewlem,
Ngan ïap lyngba ka ding barhem '

'Paitbah u triem, durbar ka wai,
Baroh ki ap sa tang lashai ;
Ka shnong ka tap d'u lyoh ba ïong,
Sha ïing dihwan Manik Raitong.'

'U Syiem u jnang u diaw mynsiem,
Myntri korbar ki kiuh ki triem,
Kumne horkit kim ju ïashem,
Naduh ki sngi u Syiem Hadem.'

'Ka Mahadei ka tang shu tip,
Hapoh mynsiem ka kuman tlip :
Ki kam ha ïing, thik thik ka leh,
Hapoh mynsiem, jar jar ka khreh.'

'Ki 'tien saiïong ki 'tien saisaw,
Sha ka ki her ki jingkynmaw :
Ki miet ba kmen phylliew mynsiem,
Ha trep Raitong, jngai na ïing syiem.'

'Baroh shi miet khlem khrip shi-khmat,
Ka thum i khun, tlip ka pyrkhat :
Ka pap jongnga Manik u ngat !
Dohnud jong ka arliang ka kad.'

'Lada don Blei sha ha pyrthei,
Dohnud rangli ban sngew synei ;
To map ka pap, ka lait ka let,
Sei bishar blei na sha lyndet.'

'Ka pyiar 'ñiuh khlieh ka iam pangnud,
Ngan bud ïa phi sha bymjukut ;
Lada lyngba ka ding phin ïaid—
Shata ngan her khlem thait khlem lwait.'

'Te ka miet khriat, ka kynjah jar,
Kam lah syrpai ka suh ka thar ;
Ka piam khunlung, dohnud ka mong,
Sakhi jingieit Manik Raitong.'

'Ha trep ba dum, Manik Raitong
U Khapbrip tiaw, wei briew u shong ;
Jingmut ki jngi ha thwei ummat,
Junom na Ka un khlad jyndat !'

'Nangta u shim ka sharati,
Ban ud khatduh ia jingrangli ;
Ki shai kyndiang ki wei ki sngi,
Ki pyiar thapniang, sha u ki jngi.'

'Hangta dohnud ka shngaiñ ka phngaiñ,
Hangta dohnud ka suk ka saiñ :
Ngan her noh, ngan her noh nangne,
Khublei, ei ei ngan nym babe.'

'Ko Mei ko Pa, Thawlang ïawbei,
Aïu ngan khuslai, ah pyrthei !
Kumne ngan her noh, ngan her noh,
Shatei sha lyndet jong ki lyoh.'

'Lashai ka ding ba klang kan khie,
Ngan ïaid suki khmat phuhsamrkhie;
U Syiem u Kmie, ki lok ki jor,
Sawdong jingthang kin ap biangpor.'

'Kumta ka sharati ka rwai,
Baroh shi miet, shaïa ïa-shai,
Namar ka dei ka miet khatduh,
Ha trep u khun rangli kan kyuh.'

'Ka kitbru bad ka labadur,
Sawdong ka shnong ki her pawur ;
U 'suidtynjang u ïeng shad phur,
Ban pyndep niam pyndep dustur.'

'Ynda u riew u 'iar nyngkong,
U shong klikti Manik Raitong ;
Ka sur sangsot ka sharati,
Sa shipor shen sha rngai kan jngi.'

'Ka shnong ka triem, ka kyndit rot,
Jingmut u briew ka pdang ka phot ;
La shai ka sngi hapoh jingthang !
U khun rangli ! Dohnud ka kthang.'

'U Syiem ha ïing paki dulan,
U ksaid pisa, u ud u kyan,
Maïan sangsot Manik Raitong,
Hapoh jableng ka shad sawdong.'

'Sngewsih lynga, 'khuslai ka ban,
U ksaid pisa, ka miet ka jlan :
Ki dur ramia, kynsha ki paw,
U trud ka khlieh, u piaw u blaw.'

'U ïaid ruma shane shatai.
Jingmut ka dum, ka khia ka btai:
U rung kamra ka Mahadei,
Dohnud ka pang-ka kthang ka shlei.'

'Mian...sor...u shong halor palong,
Ka dur bhabriew lyngngai ka phong ;
Kynoi ha pneh ki jingphohsniew,
Horkit ïa ka um nud kyrsiew '

'U jnang jingmut u khan pyrkhat,
Shano nusib jot kan pashat !
Ka khmat ka phngaiñ*, teng teng ka dum,
Ha rngai phohsniew wei briew ka thnum '

'Khatduh ka khlei kyrteng Raitong,
Ha jing jar-jar sngewsih ka phong,
Nga ieit ïa phi naduh nyngkong—
Hapoh u dek ban shet khongpong ?'

'U Syiem u pei shano kan lam,
U khan u skit ïa la ki kam ;
Ha la mynsiem u tip ka daw,
U kun wei briew, um nud pynpaw.'

'Suki u mih napoh kamra,
Ryngkat mynsiem ba kyan pisa ;
Hapoh la kamra thiah u rung,
Jingmut ba khia sha ryngai ka thung.'

'Ki ksew ki jlew ha lynti shnong,
Ka khlieh ka ngiew ka phieng tyrkhong ;
Snaïap ki ud ha man ki dong,
U ksaid lynga halor palong.'

Ka khmat ka phngain* : U lap ia ka Mahadei hapdeng ka jing-phohsniew ba ka don ha trep ba syaid ba kmen u Manik Raitong bad ba ki dang ia phylliew mynsiem. Ha rngai jong ka jingphohsniew teng teng ka khmat ka kmen, teng teng ka sngewsih ; lehse hangta ha trèp u Raitong ki iathuh iaka sngewbha bad sngewsih kumjuh.

'Nangta ka leit shiphang ka khmat,
Ngai...sha khuiñ jingphohsnlew u pad;
Ka Mahadei ka ksaid pisa,
Ïa u ka wad ka ap phira.'

'Ha rngai ka ud sur sharati,
Ba ktik dohnud ba tmang marwei;
Tang ban sopspaiñ dohnud ba mong,
Ka ïaid sha trep Manik Raitong'

'Hangta ka khroh, ïa u ka kjor,
Manik ban pynshad bajikor;
Ka sharak rit, jar ka pynlip;
Aiu nangta, Blei u ba tip.'

'Wat diaw wat ïam, Manik nga leit,
Jinghun jingsuk, ym don thylliej;
Ngan nai paki ngan nai dulan,
Lah ha ïing trep, jingleit ka jan.'

'Na kpep ka rngai thret u kyndit,
U pyrthat rkhiang jraiñ-jraiñ u tied;
U tap ki khmat, u duwai blei,
Ka lait ka let to map synei.'

'Nga long u syiem ba khraw ka nam,
Saiteh saikhum, lymban lakam—
Iktiar nga bat, ei ban saham,
Wat la nga lait, duna ne tam.'

'Ïa Me Ko Blei nga nguh nga dem,
Ngam lah kylla, wei la rai rem;
La liem ne lup, la jot ne pei,
Ka rai durbar, dei ka rai blei.'

'Manik Raitong u sngur khuid kdar,
Ngam nud pynkheiñ ka rai durbar;
Jingpynsaja bym shong kun blei,
Nga tip kan kyrtoh da kumwei.'

'Ynda la riew laï sien u syiar,
Jingshai pyrthei suki ka pyiar,
Ka sngi ka doh ki lum ba jrong,
Kumba la buh na myn nyngkong.'

'Hapoh ïing trep, Manik Raitong,
U sum u sleh ki khor u phong;
U ap sa tang lano ka por,
Sha ri kaba ummat kim tlor.'

'Shi hajar nguh ïa phi ki blei,
Nga lait ban ïaid lynti pungrei;
Mano ban ryngkang thlong synrei—
'Ïa nga u khun sangsot I Mei.'

'Khublei ïa phi Thawlang Ïawbei,
B'la sei rynïeng ha ka pyrthei:
Ynda nga paw ha ïing U Blei,
Ngan thud hangno I don I Mei.'

'Ka shnong ka thaw ka khmih lynti,
Raitong rangli ki ju ïohi;
Kumba rathai paw khmat durbar,
Un long hadien ka jingbishar!'

'Lymbung u tuid u paid ka shnong,
Ban khmih jingthang Manik Raitong;
Baroh ki ngeit, rai pyllun shnong,
Ka rai B'u Blei U la pynphong.'

'Sa tang wei-ar hangne hangtai,
Ki khan sani, bishar ki tai;
Ki lap; ym ju don ha pyrthei—
Ban thang im im khlem sngewsynei.'

'Ki skit parom ki wad ki thwat,
Hangno ju don u riew pyrkhat?
Ban pdiang ka rai ban shah shitom,
Khlem da saitda la ka burom!'

'Nangta ki bishar tarajur,
Naduh ka sur haduh ka dur:
Kim lap sakhi satar ban sel,
Manik b'u klim ïa Madadei.'

'Marwei u shong ingai bah na shnong,
Hangno hangno um kiew tyngkong;
Ïa Mahadei ban leit ibha,
Long jingpyrkhat kaba thawsha.'

'Jar jar ki khan puson mynsiem,
Ki i ha khmat ka dak ba triem:
Leh beiñ leh khoh ï'u khun rangli,
Jingtim kan lap, kan hiar raibi.'

'Lada shong hok ha khmat U Blei—
Ïa u Raitong khlem isynei;
Ka dak ba sniew shen kan sa paw,
Jingjot kan lied ka shnong ka thaw.*'

'Ynda la dei ka por ba biang,
U mih ryngkat ki sur ba thiang;
U khang khyrdep ka ïing ka sem,
Shuwa ban jam, arti u dem.'

'U bat ka sharati ha kti,
Shuwa jingthang un jam lynti;
Sha ïing u phai khmat phuhsamrkhie—
Khublei, ngan khlad jynduh na phi.'

'Nangta u put ka sharati,
U ran dadien lynter lynti:
Paidbah um tip, ngam ne shemphang,
Aïu Manik u pan u tang.'

Jingjot kan lied ka shnong ka thaw* : Ka jingiathuh khana ka ong ba shen hadien ka jingiap jong u Manik Raitong, ka Khlam ba shyrkhei ka sar ia ka shnong Raitong. Dei ha kata ka khlam ka duh jait ka iing Syiem Raitong

'Ka sharati kata kyndiang,
Katba nangjan katta nang syiang;
Ki her ki sur bym lah mut dur,
Kyrsoi na krung dohnud ba sngur.'

'U paid ka shnong u sngewphylla,
Manik b'u riam da khor nylla;
Dohnud ki jngan, ki kyndit thret,
Da khmat sngewbha jingiap u klet !'

'Ki sur ba kmen kum kshaid ki theh,
Wat dohnud maw ka peh kyndeh !
Ba khring sha rngai ia dohnud briew,
Sha ba ummat ki hiar ki kiew.'

'Katba sur sharati ka shad,
Ryngkat ki khup u pynnoh Kjat;
Ki jaw ummat ki khun binong,
Ki thei samla ki phai lyngkdong.'

'Wat ki 'nah rit ha trai ki kseh,
Ki jaw ummat, ki shu peit seh ;
Tymmen u kro, rangbah rangsan,
Ki lung mynsiem, - jynhoh kynsan.'

'Kumba ka par tyrsaiñ suhjer,
Katta sur sharati ka sher;
Sha ngen ki khuiñ ka jingshisha,
Ba dohnud briew kan sam peiba '

'Ha iing paki ka Liengmakaw,
Ki ummat kthang ki shlei ki jaw ;
Dohnud ba tlem, ei ban sngewlem,
Sngewsih ka pdem, mano ban tem ?

'Kumba la juban lak nga khlei,
Wat la ka um ka ding kan shlei ;
Ngan bud ngan klan ryngkat bad phi,
Nangne, sha kawei pat ka ri.'

'Hangno jingsuk dulan pakl—
B'u briew u wad, Ko pyrthei sngi!
Ngan nai ka nçap, ka dud ka khi,
Ka spah ba kor dei tang ma phi.'

'Shisnem ki seng ka niam thangïap,
Ka khia mawklim ban sait ka pap ;
Lai snem nga ud. nga sliang nga ap,
Ïa nga shisien ruh phim jubab.'

'Dohnud ka phler kum dieng byllan,
Namar ka khet nga shu tyngkan :
Marwei ha khriang ki jingsngewbha !
Ïa nga ban sdien ha jinglynga !'

'Manik nga smai ha khmat ki blei,
Ban kmen shipor haka pyrthei ;
Ka lawarding ka jliah ka klang,
Ngan her ryngkat ki sur ba-bang.'

'Da khmat ba kmen lynter lynti,
Na kpep dohnuh ud sharati !
Ban on lynti da sur jingrwai,
Pyrthei ban im, ka long ka rngai.'

Mynba ka miet ka ïong kynjah,
Mynba dohnud ka kthang ka pjah ;
Namar jong phi nga hun ban im,
Wat la pyrthei ka ngiew ka triem.'

'Ki ummat kthang brep brep ki jaw,
Haba ïa ki ka poi kynmaw ;
Jingleit kham khraw ïa jingïap hi,
Ïa phi ngan bud sha b'sep ka sngi.'

Nangta ka khreh ka sad ka sum,
Ki khor ki khriam ka sei ka lum ;
Kynshreng ka mih ban leit on thang,
Ryngkat dohnud ba lwet ba pdang.,

'Paidbah lymbung u Iphylla,
Ka Mahadei riam khor thaba,
Ei ban pyrkhat ban leit suba,
Namar Manik jingim kan pha !'

'Kumne kan sah ka khanatang,
Nangne kin her ki sur ba bang ;
Sawdong ka ri ban ïai kynmaw,
Manik Raitong bad Liengmakaw.'

'Manik tawiar laisien laiwat,
Khlem kyrtiang dien wat tang shi wat ;
Ka sharati myllung ka ud,
Shuwa lynti jingim kan kut.'

'U Sangeh khek harum ka krong,
Ka sharati u sieh khongpong ;
Manik Sotti u thong u tang,
Ha khmat ka Ïawbei u Thawlang.'

'Lada nga pap, to ïap tyrkhong,
Lada nga khuid, mih siej khongpong ;
To buh ka dak ha ka pyrthei,
Ban sah pateng h'u briew H'u Blei.'

'U khapbrip tiaw u ïaid dadien,
Katba nangklang ka lawarding ;
U nguh ï'u paid nong leit on thang,
U ryngkoh pum ha ding ba klang.'

'Ka sharati kata kyndiang,
Ko Liengmakaw ka por la blang :
Kumba la tang ha khmat U Blei,
Kin mad ka bneng ha dwar U Blei.'

'Ka doh khatduh ïa i khunlung,
Shuwa thapniang jingïap kin thung ;
Ka jam lympung, paidbah u lum,
Sha lawarding ka ryngkoh pum.'

'Hangne, jingieit ka pynshisha,
Ki muhor Ksiar ki lang sisa ;
Matti runar jingieit ban bthat,
Ha thwei jingïap ei ban pynkhlad !'

'Baroh da kumwei pat ki ong*
Ïa jingmut Blei baji khongpong !
Nga hun ban tip Manik Raitong.
Balei ki mih ki Siej khongpong.'

'Ka ding ba rhem ka kylla tdem,
Shuwa ban siat ki 'nam tympem ;
Khyndew ka kiuh ka ïai khynñiuh,
Ïa dohnud maw ban pynsngewthuh !

'Ka lawarding sha rngai ka um,
Shuwa pyrthei kan kah jingdum ;
Na krung ka mei ramew ka mih,
Ka um pohliew khlem jingsngewsih.'

'Ka kit ki shyieng, u rnga u dpei,
Sha duh ki wah bah bad ki thwei ;
Ha pyrthei sngi shipor ngin khlad ;
Ha bneng junom ban shong ryngkat.'

'U Syiem u ïeng lyngngoh sah dhang,
U tip mynta ka duh ka dang :
Jingtim halor ka khlieh kan hap,
Ï'u khun shem pap u rai ban ïap.

'Te, ka ïai sah ka khanatang,
Pateng bynriew dohnud ka pdang ;
Manik Raitong bad Liengmakaw,
H'u khun Khasi kan sah kynmaw.

Da kumwei pat ki ong* : Ki khanatang bad ki puri skham ki pynrem ba u Manik Raitong u klim ia ka Mahdei : ka sharati ka len ia kata bad ka iathuh ba u Manik Raitong um shym klim bad dei ka Mahadei kaba la panskuin ia u shabar u pud u ba u briew um lah ban shah. Ban ong ba u Manik Raitong u klim ia ka Mahadei, ka long kaei kaei ka bym shisha. U Manik Raitong um shym tip ba u ia-poi bad ka Mahadei, tad ynda ka khlei ka iathuh ia u ha ka miet kaba khatduh haba ka la dap bnai pura bad ba kam lah shuh ban wan sha iing trep jong u. U Manik Raitong u kthang u sngewsih : hynrei aiu pat un dang lah ban leh u ap sa tang ia ka rai ka ba ki blei kin ai halor jong u.

'Ha phi ki khun lutspah I Mei,
Da wad da skit ïa ka thymmei ;
Sąwdong ki trep ki skum hyndai,
Ki lang ki symboh ksiar phyrnai.'

'Haduh mynta don ki ba ong,
Hateng na kliar u Lum Raitong ;
Ka sur pangnud, "Ko Liengmakaw,
Ia phi ngan ieit ngan ïai kynmaw.'

PART II

KI SAI RUPA

1. Ka Thymmei Ri

Mynba ka ri ka dang sah khlaw,
Katba U briew u dang kynmaw ;
U Hynñiew Trep shi snieh pyrthei,
Hapoh lawbah u phriang u krei.

Hapoh ka kpoh jingstad u nguid,
Biang biang u jam um ur um btuit :
Ka jingstad blei hapoh ka shai,
Wat la kim tip u ei u sbai.

Ki saiñ riti ki seng hima,
Ki khun pyrsa kim kwit kim kma :
Jingshai ba jylliew tam ka paw,
Ki nguh ki dem Ï'U Trai Nongthaw.

Shapoh ki 'rta bah ki da ngam,
Sha khuiñ dohnud jylliew ki sam ;
Mariang dei kitab bneng jong ki,
Ka matti blei ka sah sotti.

Ka hok, ka kpaid tynrai jingim,
La ha ïing traw kum paki syiem :
Ka Lawarku ba sang khyndew,
Horkit ka pap kim ju kynshew.

Khar-ïong khar lieh, 'riewkhlaw' ki sin,
Ba dōhsatar ! Tang shi kyntien !
Ka mynsiem briew, shi sh'lim duma,
Namar ka ri jingim ki pha.

Kharjan kharjngai, shi kham mynsiem,
Na khlieh ha kjat, ki kiuh ki triem ;
Mynba ki hiar ki syiem Khasi,
Ka ri Dokhol ka sngap mynthi.

Mano ba sin u riew thrang-snam ?
Namar ki tieng sha pud ban jam ?
Wat la ka ri ka dang sah khlaw,
Khlem kup ka nia, ka snam kam jaw.

U syiem u kmie, "Ym syiem patsha,"
Ki kheiñ ka sang, ka pap kynsha ;
U khun hajar, u khun raïot,
U syiem u da ïa ka ijot.

Kynshreng ki kor ki mawbynna,
Pepbah Peprit ban thuhkhana ;
Ka thangsiarkait, thanglyngkhason,
Ko khun ka ri da khan puson.

Jabieng riewkhlaw kam kot kynïan,
Kam snoh parpaiñ jingstad maïan ;
Ban ngam shapoh ki bhoiñ ki por,
Ki dei ban long ki stad peitngor.

Ki phah khubor ki phah kyrwoh,
Para bakhraw tylli ki snoh ;
Ki ïar ki persoh persyntiew,
Ka ïeng rasong ka hok h'u briew.

Wat la kim nang ka riam kynthrung,
Da ka akor ki mih ki rung,
Dang don naior ka riam Khasi—
Ba don burom ba don riti ?

Kynthei kim ïaid byllud tdong-miaw,
Shynrang, ki bat iktiar ba ïaw ;
Ryngkat ki teï la ka long briew,
Ban ïaid shaphrang ka jaitbynriew.

Sawdong ka lyngwiar dpei kyrhai,
Jingstad ba maïan tam ka shai ;
Ryngkat ksai marynthing ki rwai,
Ko khun ka ri, kam dei ka rngai.

Hynnin, la shai, ka paw kyndiang,
Sha thwei jingim jylliew ki siang,
Ba ngi ki khun lut spah Ka Mei,
Ha Ki ngin seng la ka thymmei.

Lada ngi kiet la ka thymmei,
Ban kdup ban piam rongphong kiwei;
Kumno artet ngi thmu ban kiew,
Lada ka ngop ka jaitbynriew.

2. U Sngewbatip

Shisien hangtai ha Nongkyndong,
La don u Sngewbatip kyrtong;
U long u riew mutlop khmong khmong,
Ki tip ia u baroh shi shnong.

U smat ban peit Almanak rim,
Imat u thmu ki kam ba triem,
Ki ong, 'U shna ki dolil thok,
Ba thmu khilap ban iar ka pdok.

Kat kaba trei ka sdot ka snai,
Wei briew u ksaid pisa sakhrai;
U thung brisoh u thung brikwai,
Dap tang eit-nai dap tang dopwai.

Khnang ban pynpaw b'u long ei ei,
Kumne u sei pynmih pyrthei;
"Ki khun tamsneng kim dei b'la kha,
Ki dei ki khun shu eit mata."

"U ta ba ong,' nga long ei ei,
Pynban u paw bym long ei ei;
U tian bishar shukor lade,
Un hap hala ki jingthame.' "

Haman ki kam u paw saitlah,
U shangmakia tare matlah;
Ia u ki sin u 'bat iam bait,
U kup jingmeng lynter lyntait.

U said-batip u said-bastad,
Ki Seng ki Dang ki pra ki kad :
La katta ruh um lap sngewthuh,
Ma u u dei u treng Ñiangñiuh.

Ba un pynpaw la ka jingkhraw.
Kumne u kop ha shnong ha thaw ;
"Ïa Sor Shillong nga la i lut,
Naduh ba-dang haduh ba-kut."

Kumno ban pyni Khawtynneng,
Ban tip katno u tip Phareng ;
U deng ka it 'Kharpusari,
U plied ki sla Dikshonari.

Ban pynlyngngoh ki stad Nongsor,
Ki ktien ba eh u wat hi sor ;
"I.A. ; B.A. Kane phim tip ?
Ma nga une khatei nga tip !"

Haba Kada Mawkhnap ka kiew,
Ka beng l'u tdong shu 'Lur Tynriew ;
Ka leh mynleh tynjuh mawser,
Shisien ka sngi khak ka lynsher.

Lai ngut ngi shong ha lyngwiar dpei,
Ki khana lum ki pliah ki bthei ;
U Sngewbatip kynsan u rung,
Kum kulai Sohbyrthit kynthrung.

U tang duma ha kti u bat,
Katba nangtan u nang pyrkhat ;
"Ka Sor Shillong nga la i lut,
Ban kop ïa nga ym don banud."

Wat kren sarong," u wei u ong,
"Me la i lut ka Sor Shillong ?
"Kylli ïa nga, kaei ngam tip,"
Ha ... ha u beiñ u Sngewbatip.

Nga ong, " U ne u riew beur,
Ngan peit shano ka ding kan pur ;"
Da ktien ba khor kynsan u sum,
"Ïathuh hangno ka 'Waiting room ?"

Kumba ka thap ka mlaw ï'u bseiñ,
U shoh jadu, u rkhie reiñ-reiñ ;
'Hangno ka don ka 'Waiting room ?'
Kat shaba phai dap tang jingdum.

Ïapler ïapang ngi rkhie pashait,
Nga sngew shadem la kum ban pait
Lei lei ba u sahngeh kynheng,
'Ani wow mei ! La sloit ki reng.'

Rangbah u ïeng da jingsngew rem,
Kumba la tied da u tyrnem ;
Ngi bat ki kpoh bala sakhrai,
Ngi rkhie ïapler shaïa ïashai.

3. Shano Leit Ki Nongiap ?

Shisien, sha jngai jngai shnong.
Ka don ka jingïathong ;
Ei ban ai ka jubab,
Shano leit ki nongiap ?

'Bunsien ngi bud na Krong,
Ryngkat dohnud ba mong ;
Jingïam ba pynpangnud,
Ki ngam sha bymjukut.'

'Mano ban ai jubab !
Shano leit ki nongïap ?'
Kawei ka rai ki mih,
'Baroh ngin wad ngin tih.'

Sha pubon mawramsong,
Sha 'iaw diengblei dienglong :
Shapoh ki thwei rupa,
Kin wad ka jingshisha.

Ha trai ka jri ka kya,
   Ha 'law jynriew 'law khla;
Ki wad kylleng ki tba,
   Ha thwei ki jingmaïa !

U Ksan dei Nongbylla,
   Wei briew u sngewphylla ;
Sha Sor ban shang bylla,
   Ka long kaba phylla.

Hadien phra sngi lynti,
   U poi ha Lum Malki ;
Hadien b'la sep ka sngi,
   Ki phriang dulan paki.

Ki sharak mawlynnai,
   Khrik khrik ki shat phyrnaï ;
Jingmut ka ngam jngai jngai,
   U Ksan u ksaid ha rngai.

Mynmiet tdot um ïoh thiah,
   U ïai saham sohkdiah ;
U phai sha la ka shnong,
   U ksaid halor palong.

Dangngir shapoh Mot Phran,
   Hajar ki leit ki wan !
Ani ! U paid bynriew.
   (Shapoh Palace u kiew).

Ki ït baroh sawdong,
   U i ka dur la ïong ;
Jableng ka khie 'erïong,
   Beit sak u leit sha shnong.

"Nga la shem ! Nga la shem !
   Mynta nga da tip skhem ;
Baroh khot ki nongïap,
   Ha Sor Shillong ki dap."

"Kumno phi tip ?" ki ong,
Ne phi shu kren byrtong !"
"Da sakhi shah ngan kren,
Ngam dei u jler lar-en."

"Surok ki khapngiah mam,
Kat shaba kjat ka lam ;
Kali nang wan borti,
Saw-lyer ka Ri Khasi."

"Ha Ïewduh Ïew snaïap,
Baroh ka jait phin lap ;
Wat la ka phuh ka plung,
Tang ba ka sma iw tung."

"Kine ki jingshisha,
Ngam kren nangang thawsha
Phi kwah ban leit shata ?
Sha snur ka Thapbawa ?"

"Ki juh ki dur nga lap,
Hadien jong ka jingïap !
Nga kren, ki leh lyngngoh,
Ei ei ha ki kam snoh."

"Kat shaba leit nga blaw,
Ar-briew lai-briew nga paw ;
Kane ngam lah bakla,
Dei Ri ki Jingphylla !"

"Nga la shem ! Nga la shem !
Ha phi nga da kren skhem ;
Baroh pleng ki Nongïap,
Ha Sor Shillong ki dap !"

4. Ka Jingstad Diengjri

U Kpa baieit ïa la u khun,
  Dangstep shu nonghikai ba sbun,
U pun shibun ki kam ban kren,
  Um kwah horkit ban dang buhteng.

"Babu, nga im nongrep baduk,
  Nga klum sahbieit hala ka juk,
Nga rep ka bri, ki sniang ki syiar,
  Nga sumar bniah, husiar phikir."

"Shibun nga don ki kam ban leh,
  Nga Sei borbah, nga ther tyngeh,
La bna phi long u briew bastad,
  Horkit, ym don u ban palat."

"Lyngba jingeh babun phi mad,
  Durkhmat jongphi shisien kam blat,
Ka kput kylliang ñiar eh phin wad,
  Wat la ïaphi ki leh palat."

"Da jingïaishah bad da jingstad,
  Nongshun ki dem, dohnud ki kad,
Haba pyrthei ïaphi ka shun,
  Phi jop ïa kiwei da jingsbun."

Ka jingstad ka ïaid stet thir-thir,
  Juk jingphylla bad ngi kan mir,
Kyndong-nongsor ïaka ki beh,
  Duk ne khraw tyrpeng ki pyneh."

"Ha sahit bneng liengsuiñ ki her,
  Ki Submarine ki jngi ki per,
Ha sohmyndur ki jhad ki king,
  Nga dum bamut, jabieng ka king."

"Nga.don u khun baleit ba nep,
  Loke u ïarap kam miet step,
Uba sule haman ki kam,
  Ïa u to btin, sha khlieh to lam."

"Nga kwah ïa u phin ai jingstad,
Ha kad ki laiñ b'u lah ban bat,
U Nonghikai ba proh kum phi,
Ha nga phin ai da ka sakhi."

Nga buh ïa u hapoh jongphi,
Un tam ka ksiar khmat phuh samrkhie
Jingstad un lum ha hynriew bnai,
Nga kwah mynta phin ai ka rai."

U Nonghikai u khapbrip tiaw,
U ngam sha thwei jingstad bakhraw,
Kumno un ong aïu un kren
Nangno un shem jingsneng pyntngen.

"Nga lum ki nia ba phi pashat,
Ki bret sha khuiñ-sha thwei bymrngat
Hynrei kawei ban ong nga kwah,
Ngan buh lyngkot eh katba lah."

"Ha khmih ki them, ki lum pyngngad,
Ki wah bah, ki duriaw bymrngat :
Ki syntiew, ki dieng ba radbah,
Ki kren ha nga, ki pynrangbah :

"Phi long u nongrep ba phikir ?
Phi lum ki mar kynsai ha thiar ?
Mar pyut phi pynïaid dor shalan ?
Wat la hateng ka pla ka tan ?"

"Peitbniah pathaw-soh hynriew bnai,
Diengsoh ñiamtra shiphew synrai ?
Khun han shibnai khwiap khwiap ki jngi,
Kane kam pynphylla ïa phi ?"

"I khun-bynriew shu dot-li-dot,
Ani nga peit nga i sangsot,
Lano in san lano in plung ?
Lano in lait ka jingkhunlung ?"

"Nangta I sdang ka jingkhynnah,
Shuwa ban jam sha jingrangbah,
Irat bad mian pyrkhat ka ïar,
Kumno la jingim ban synshar."

"Kumta, kaei ka ban neh slem,
Donkam nongrim ba neh baskem,
Kaei kaba tor ka ban jlop,
Ka ltynnad shipor- ka thop."

U Blei u kwah diengjri ba ïar,
Tynrai ba khlaiñ, ki tnad ba pyiar,
Shispah ki snem u pyndonkam,
Ki thied ba khlaiñ arsut ki sam."

"Ko ma, kata aïu phi kwah,
U khun jongphi bad nga un sah ?
Jingstad pathaw ne jingstad jri ?
Nga buh haphi ka jingkylli.

"U kpa ba stad u sei ka kti,
"Nga kwah jingstad ba ïar diengjri"
Jingstad pathaw pleng kam shongsbai.
U Blei ï'u briew u ri tyngkai."

5. Ka Ïitkhmih

Suk u briew, ha shnong ne ha ri nongwei,
U bymimsngi ban leh ka mon ki wei,
Ka jingda-shadem baskhem dei ka hok,
Ka jingstad, dei jingda stieh bad u lok.

Mynsiem ba kyndeh, kam synshar kynrad,
Ne jingbitar, kam pyntyrsaiñ jingstad,
Kynjri ka pyrthei kim teh mraw, kim khum,
Da khwan burom ne jingmut brai badum.

Sngi kam sep shyllangmat ne bam hynroh,
Ki jingkwah brai kim buh jingriam bapoh ;
Hapdeng jingmong, ne jingïaroh bathiang,
U ïaid blang-blang, shaphrang jam khlem kyrtiang.

Laitphar na jingkren-siar ne 'tien ramīa,
Synshar jingīatiplem sngi bad synīa,
Ne sharyntoh ha jingīaroh arsap,
Ne 'khleiñ-la-thang' ba pnah ba bun syrtap.

Uba bra'bor ki khmat sha Jrong u phai,
Ban wad jingisnei ba dap na U Trai ;
Ki sngi u pyllut da jingshakri hok,
H'u Blei u shaniah—Mawsiang bad u lok.

Un lait phar na ki saiteh ka jingmeng,
Um tieng ban kyllon, um angnud shaneng,
Kynrad lade, w'la um īar snieh hynroh,
Um don ei-ei, pynban u ıoh baroh.

6. Ka Sur Bhabriew

Sur bhabriew, 'tien jali jaum,
U Rngiew u kjit shapoh badum ;
Ha krung hew-hew ka sma 'Seiñīong,
U 'Tiewlyngsyun, u lwen u shong.

Thylllej padiah ba pynthame,
Pyrthei baroh ka dem mane,
Ñiuhmat tymblom, arsut u thiah,
Dohnud u briew, khongpong ka sliah.

Lui-lui ka biah phongral kynsha,
Ka dap pura u bseiñ shi khra,
Da ar ki khmat ka peit durbin,
U thiat ka pdem ban pynkhynwin ;

Kum 'batemon, jai-jai pha beh,
Ī'u khun bynriew shakhrum pha teh :
U 'Sai-jadu, pynshat khawiang.
Shapoh ri khlaw, junom ban sliang.

Kaitshini ba klaiñ 'Seiñjyrngam,
Ka sma iwbih, sha lhep ka lam :
Ah : sur bhabriew, dohnud pha rben,
Pha pun shongknor sha krem u thlen ?

'Tiewlapongnai sieng jingiwbih,
  Balei pha pdem ka dur barieh ?
Ah ! sur-bhabriew, Ah ! 'tien bathiang,
  Kum dien 'seiñ-ïong halor mawsiang !

Ki khlur kin shad sawdong jongphi,
  U bnai un rwai khmat phuh samrkhie,
Ki um bashngiam, ki ai jingtngen !
  Hapoh dohnud ka hok pha len !

Jar-jar ka win ka Latara.
  Ka nang jylliew them Wah-kaba !
Ï'u briew pha shet-thai te shirta,
  B'un ngop u'n piam ha jingthala.

Hangne ki ngam ki liengïapom,
  Hangta, ka sang ka ma ka thom :
Pha pynthame khyndai khongpong—
  Ï'u briew pha ñiat shapoh 'Liewlong ?

Ah ! Sur bhabriew, ba tang ka rew,
  Shisien phan piaw, phan ud bynñiew ;
'Sewbeh jingim, mar-mar un bud,
  Hapoh u dek, jingim phin kut.

7. U 'Tiew Khmat Paro

Hapdeng 'lawbah hapoh syrngiew batngen,
  Phuh suhsieng u 'tiew khmat paro ba kmen,
U dem la ka khlieh rymmuiñ u wiat,
  Ha thwei ki por u buhrieh la ka khmat.

U long u syntiew-pher bym poi pyrkhat,
  Ki rong ki phyrnai, ki shai bad kim blat,
Lada ïa u yn thung ha dong ka kper,
  Jingiwbih thiang sawdong pyrthei kan her.

Pynban hangta* u plung, u phuh, u kmen,
U deng ki khor ki khriam, jar u rieh tngen,
Hangta u suhsieng la ki jingiwbih,
Napoh syrngiew ka 'lapohyiat ki mih.

Ngan leit wei-briew shapoh 'Lawbah ba jngum,
Ban wad ï u tiew khmat Paro rymphum,
Kum u ngan san, jar-jar ban ïai iwbih,
Pansngiat ka jingsngewrit ngan piam ngan dih.

8. Ka Miet Kynjah

Kitbru, ñiang kyn'ah sawdong pah,
Jingsmiej, jingsyier dohnud ka kah,
Lur ap-phira khrik ha sahit,
Ïathuh ïa nga shano phin kit.

Ko lyoh bun rong pasiaw ha nga,
Bad phi ki khlur ba shai thaba,
Nangno ngan shem ï'u maw shongthait,
Ïa dohnud kaba pait ba lwait.

Ki kti ki thait, dohnud ka lwait,
Lat-lat umsaw shano kan tuid
Ka khuri kthang ka bih seiñïong,
Dohnud jongnga ka pang ka mong.

Mynba nga don hapneh I Mei,
Sngewsih sngewdiaw kim ju wan shlei,
Dohnud ka plung, jingmut ka tngen,
Ka syrpai lin, dohnud ka kmen.

Ka por ka her, somoi ki Iaid,
Ym don ba lah ban jam ïaid lait,
Ki thie ha khriang khwiap sher syngkai,
Nga tip ka dei ka khmat Synrai

Hagta* — Hangta hapoh ri khlaw sanium saniam ha syrngiew ki tnad ka lapohyiat : jngai bah na shnog ha kaba ka khmat u briew kam ioh iaroh ia ka jingitynnad jong u.

Jingieit kham khraw ïa jingïap hï,
Jingieit ka thlun, matlah, mynthï,
Kynmaw khynraw shisien kan shyit,
Lada ïaka phim nang ban jied.

Ngam tip ka daw ka kup nangne,
Ngam nud ban ong ka daw kane,
Jingieit ka kpaid ba par ba krei,
Jingieit ka syiem synshar pyrthei.

Jingmut ka rwat kum jingphohsniew,
Wei briew ka prong sha ri dymmiew,
Hateng hapoh ki thwei ba ngiew,
Ka thnam, ka ud, ka ksaid wei briew.

Lada don sha ha snieh pyrthei,
'Ryngkuid jadu ringsdot thymmei,
Baroh hapoh jylli pha bat,
Saiteh jongpha mano ban bthat.

'Lurmangkara ba ap phira,
Wat shah ïanga ban tur ruma,
Kylleng ki ri muluk jaka,
Ïalam biang-biang baroh shirta.

Ko lyer ba sngur beh suk kynjai,
Kyn-oi ïa nga, ïohthiah lyngngai,
Jingmut sngewbtai baroh beh rngai,
Kyndat sharud kumba weng-skai.

9. Ka Wah ba Kmen

Marwei na tlong, na trai ki lum,
Arsut ki maw nga noh rymphum,
Nga rwai nga kmen lum bakhuid,
Rkhie pashait shaw kat shaba tuid.

Kyllaiñ khongwaiñ ka ranap lum,
La ha shit ne khriat, shai ne dum,
Wei briew nga tuid khlem dor khlem thait,
Lynti khohruh nga her khlem lwait.

Háteng hapoh syrnglew ki dieng,
  Hateng halor mawsiang rashing,
Nga pyiar ki shñiuh nga phriang thadsngi,
  Nga thap ki kti lynter lynti.

Lyngba ki snem pateng bynriew,
  Ki phngian ki jingpyrkhat jylliew,
Pateng ka wan pateng ka leit,
  Junom ngan tuid lynti khlem thait.

Ngam tip sngewsih ngam don khuslai,
  Ne jingmut pher ba pynsngewbtai,
Shirta ngan rwai sha thwei ki por,
  Sha Ingaid sha iwait sha jngai ki shkor.

Syntiew iwbih bunrong ki ïeng,
  Kum syiem ka por marwei nga deng,
Ha lyer iwbih ki kohnguh khlieh,
  Suhsieng Lapongnai jingiwbih.

Dohthli, dohtham bad sher syngkai,
  Ha thwei jingkmen khwiap khlem khuslai,
Dohnud khynraw ka shu ïap stai,
  Mynta la dei ka por synrai.

Arsut lynti khlem tip ngan iaid,
  Narud ki khah tyrkhang nga swait,
Lyiur, Tlang, Synrai weibriew shaw shi shaw,
  Ki win ki khlaw ki khih ki maw.

Haduh ban poi pyntha rithor,
  Wei briew ngan tuid khlem tor khlem por,
Pateng kan leit pateng kan phai,
  Marwei nga tuid khlem kut khlem wai.

10. Shaphrang Shaphrang Khynnah

Shaphrang, shaphrang khynnah,
Ban sah hajuh wat kwah,
Jingstad, burom ka khot,
Shata kynjoh ban kot.

Shaphrang, shaphrang khynnah,
Wat mlien ban ong 'ngam lah'
'Salla' 'jaipdeh : jaituh,
Her ïap, tieng kum 'Selñpuh.

Haba phi trei jingtrei,
La buit la bor to sei,
Ha uba don ka mon,
Ha u jingjop ka don.

Sha kliar ki lum to peit,
Hajuh wat shong lyngngeit,
Ki um ba shngiam to dih,
Shaphrang ngin tur ngin mih.

U slap ïaphi un shoh,
Ki shiah kin tar ka doh,
Wat riej shaphrang kynjoh,
Ïala syngkai panpoh.

Lyngba ka um ka ding,
Wat nymkynran ne tieng,
Shaphrang, shaphrang nangtur,
Mynsiem pynïaw, pynshlur.

Ki ummat ksiar kin jaw,
Lynti ba ngiew ba blaw,
Ki jingkyrkhu kin paw,
Ynda rang 'iap-mynsaw.

11. U 'Tiewkulap

Laiphew-na-ar ki rong ka 'kper'
Ha dong, nga im u syntiew pher,
Ïa nga u ieit u 'tiewdohmaw,
Bu'n rah khubor shapoh sakaw.

Nangta u phriang ki puriskam,
Sawdong pyrthei, ki her ki ngam,
Ha lyer suhsieng ki jingiwbih,
Ba ktik dohnud ki thapbalieh.

U ngap u her, haman ki khor,
Syntiew matïong, pathai khubor,
Nawei shawei, u her mastieh,
U saiñ ka um, ba thiang ban dih.

'Erbatemon, samoi ki shoh,
Ka sngi ba jlep, kam klet ban doh,
Ha rngai ki por, hangta nga swait,
Ha teng nga thait, hateng nga iwait.

Rong-ityn nat shisha kan tlot,
Ka jingiwbih ka lah ban slor,
Katba lyngkot, ka shah ka por,
Ka pyrthei sngi, ka don ka dor.

Ngoi-ngoi ka lyer pyrthei kaweh,
Lynti jingim, suki ngan khreh,
Ka rong kan lip, y'da poi ka por,
Aïom babiang, ban deng ki khor.

12. Arphew-Na-Ar

Ngan nai burom ka spah ka nam,
Ban lei ban ïar ka pud ka sam,
Arphew-na ar jinglong samla,
Palat Rubi ne Moiñ Paila.

Jaiñspong, Jaiñkhor, ingdong b'la dor,
Ban lei burom ka khmat b'la tor ?
Syntiew ïapstai, Umjer Pyrem,
Kam don Dawai, tang ban pynstem.

Pansngiat kynshreng, ha khlieh ka ïeng,
Ngan nai kyrteng, wei briew nga phieng ;
Ka khlieh Tyrdum, ka dak ka Tlang,
Nga shong pyrkhat, wei briew nga kthang.

Jinglong Samla, dei sngi bakor,
Palat ka Spah, Burom ne Khor ;
Ki shong kynrong, sumor sator,
Ki duh ka Bor, arsut ki tlor.

Burom ! Lada sha pha nga phriang,
Tang ban sawa ka sur ba thiang,
Napoh ka Shlem dohnud ba rhem,
Jong I baieit ba nga la shem.

13. Artylli Ki Tyngab

Shisien ha Mawdkhap, ar tylli ki tyngab,
Halor 'sehlaw ba jrong ki pah ak shi ak,
Shaneng sharum ki peit, ki tawiar ïa ka skum,
Tyngkreiñ dohnud jong ki la tap d'u lyoh dum.

Kumne u kren u kpa, "Kmie, nga sngew dukha,
Ka kyrduh sat ka khñiot ïa phi ïa nga !
Ha trep ba jot, shi riam kum 'sew shi-rong,
Hapoh dohnud nga ksaid pisa kum u ñianglong."

"Phim tip seh Kmie shano ki nam-ding ki suh ki pda,
Ban suk ban saiñ ma phi nga da thmu shisha ;
Da kumne plak nusib jot ka shet ïa nga—
Bad umksang runar kin kjap dohnud jongnga !"

Koit kpa," ong ka tyngab, 'ban lei ban dukha,
Tang ba koit ba khiah krad katno nga sngewbha :
Ha ! trep la skum, yn lei la jot la pel,
Tang jirgieit basngur dei ka bneng ha pyrthei."

Kumne ki tyngab ki syrpai ki pyntngen,
Haba jingieit nylla ka shong pai ka den :
Ka jingshisha baskhem, hajar kiwei pat,
Ki juh ki khuslai ha jingim ki ïa mad.

Katba dang ïa kren kynsan wan jingsawa,
Kum jingud lynñiar, jingksaid lanot pisa :
Ki dieng baswang ki khynñiuh kum 'eriong bah,
Shiphang ki lyngngoh lyngngaiñ ki shkor ki rah.

"Peit, peit kpa : ani ; Kaei eh sha katei—
Ba kyang ba mareh ishyrkhei isynei,
Nalor ka phet thong, ka ding ka thang i'u tdong,
Bad kam don jaka la ka khlieh ban tynrong !"

"Kpa, la ngi duk yn lei, ngi don la u tdong,
Ai pyrthei kan ñiew beiñ wat khyndai khongpong ;
Ban lei rongphong, ka spah bad jingsuk jong ka,
Lada jingim ka sd.en ha riat ba kynsha."

14. Ka don ka Daw

Balei ki rwai ki dieng-tyllaw,
Ne ud sngewngiew ki dieng ha khlaw ?
Balei ki shkor pah ñiangkynjah,
Dohnud kynsan ka pjah daitthah ?
Ka don ka daw.

Balei ka kdet ka khmat ka mon,
Ne khmat kadiang ka khih ka shon ?
Balei hateng phi blaw pisa,
Ban shong hajuh phi sngew-lynga ;
Ka don ka daw.

Balei phi sjer phi mih-ñiangkhriat,
Mynba phi ïeng ha tmier ka riat ;
Balei ka khlieh ka ngiew ka phieng,
Ñiuh-khlieh 'ñiuh-kjat kynsan ki ïeng :
Ka don ka daw.

Balei ki ksah kep-kep ki khih,
Mynmiet shabar phim shian ban mih ;
Balei u Kob ne ka kitbru,
Ki ud pangnud khu-shi-khu :
Ka don ka daw.

Haba ka Dkhoh Synrai ka pah,
Nalor tnum-ïing miet por kynjah ;
Haba u Sim Sohphoh u rwai,
Shuwa ban poi ka khmat Synrai :
Ka don ka daw.

Haba tnad-dieng im-im ka kheiñ,
Na ud kynsan ka Thabaleiñ :
Haba 'Seiñ-iong pakhang lynti,
Mynba phi leit ha ktem ha bri :
Ka don ka daw.

Haba u tied u pyrthat Rkhiang,
Ha trai ka Bsiang ne trai Mawsiang ;
Haba u hap u 'Lap-mynsaw,
Bad Simpylllieng ha suiñ u paw,
Ka don ka daw.

Haba janmiet 'Ryngkuh u riew,
U khmied ki khmat sh'u phiang tynriew ;
Haba u Krot kup-kup u pah,
U phai ki khmat sha 'iaw-dieng-shrah :
Ka don ka daw.

Balei kynih ka 'Yiar-kynthei,
Jakold jakdop ki shang pyrthei ;
Balei ka siaw ka 'theisamla,
Halor mawsiang khlem jingpyrwa :
Ka don ka daw.

Balei ki syiar kynsan ki krih,
Ki sei ryngdang ki khongoid khlieh ;
Balei u Ksew sha suiñ u jlew,
Shaphang sepngi shu hew-shi-hew :
Ka don ka daw.

Balei khunlung I wiat 'ïawbei,
Ne ïam kyrthat marwei marwei ;
Balei u Klew lamwir u shad,
Ha thwei ummat ki jingpyrkhat :
Ka don ka daw.

Balei Rynñiaw u siang u rwai,
Bad Sohlyngngem ka ïam khuslai ;
Balei Kongthei palei kynjaï,
I ring ka khmat, I sdot I swai :
Ka don ka daw.

Haba Wahbah ka kuman jlang,
Bad 'er-Daiñthlen ka beh tympang ;
Haba u Kbeit u shad padiah,
Bad Ni Rísang u shad symphlah :
Ka don ka daw.

Haba ka khmat u briew ka sti,
Shapoh ki khuiñ pyrkhat u jngi ;
Haba ka kjat kamon ka thut,
Bad ba ki shkor ha rngai ki ud :
Ka don ka daw.

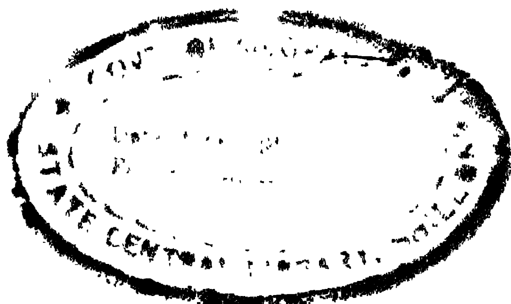
Balei u ngap u khang langstieh,
Bad 'ñianglyngur b'rabor ki khih ;
Balei ha tnum thaw skum u dkhi,
'Niang-thapbawa shna snur jylli :
Ka don ka daw.

Balei u wiar u Ksew Ka Tham,
Ñiangïing hakhmat jongphi ka kam ;
Balei Miawïong u jam lyngba,
Ki khmat sha phi ki shad thaba :
Ka don ka daw

Haba kympiat ka ud ka ïam,
Ne lam lynti ka 'Ñianglartham ;
Haba kynsan kynthah u Kyieng,
Kyndit kyndit phi sjer phi phieng :
Ka don ka daw.

Haba pashait shar rkhie padiah,
Ruma rutit shu shoh samthiah ;
Haba kynrei boi ki 'khiewkhaiñ,
Bad phuh kyrthep ki hur jaiñ :
Ka don ka daw.

Ko khun Khasi, ko khun Khara,
Balei phi sah dum sah lynga ?
Kine ki syrdoh bym lah law,
Ka don ka Daw, shen yn pynpaw.

'Suk u briew ha shnong ne ha ri Nongwei,
U bym-imsngi ban leh ka mon kiwei;
Ka Jingdashadem baskhem dei ka Hok,
Ka Jingstad dei Jingdcstieh bad u lok.'

La shon ha Khasi Jaintia Press, Mawkhar,
Shillong - 793001.